

Loutkové divadlo

Malá dřevěná postavička ve špičaté čepici a prosté, neuměle spíchnuté košilce, píše dlouhým nosíkem namočeným v červeném inkoustu. Jeho špička klouže po zažloutlých listech knížky v kožené vazbě a sem tam zaskřípe. Roztřesené, kostrbaté řádky se vpíjejí do hladového papíru jako slzy do písku. Krůpěj skane z dlouhého nosu na košilku a rozpije se v krvavý flek. Koutky rtů se nepatrně zdvihnou a vykouzlí smutný úsměv. Potom loutka znenadání zvedne hlavu a pohlédne do očí přihlížejícího.

Chlapec se probudil vlastním křikem. Ústa lapající po dechu, bledé skráně zbrocené studeným potem.

Pokoji vévodil purpurový samet. Byly z něj těžké závěsy, čalounění vyřezávaných křesel a zlatou krajkou lemovaný potah přehozený přes širokou staromódní postel. Tmavě rudá a zlatá byly oblíbenými barvami strýčka. Dýchaly jeho přítomností, jako by odešel teprve před okamžikem. Zdi šeptaly jeho jméno. Vysoké perské koberce tlumící každý krok, police prohnuté pod tíhou desítek prapodivných předmětů z cest a vrstva prachu pokrývající všechen nábytek. Pokoj obviňoval návštěvníka z porušení cizího soukromí, nutil jej ztišit hlas i myšlenky do šepotu. Velké porcelánové hodiny, sevřené v pařátech dvou pozlacených satyrů, odkrajovaly důstojně a svědomitě vteřinu po vteřině. Zzig, Zzig.

Asi desetiletý chlapec s kučeravými vlasy vstal z pohovky. Svým zjevem připomínal nevinného serafína ze stropní malby, dojem však kazil úzký obličej plný pih. Mládencův levný kostkový oblek ve svěžích okrových barvách působil v zašlém přepychu nepatřičně. Paris to si to uvědomoval. Pomněnkové oči, jako už tolikrát předtím, zamyšleně bloudily místností, aby se nakonec opět zastavily na tajemném rudém kufru, pobitém ozdobnými zlatými nýtky. Byl tak velký a otlučený, jako by jej tu kdysi zapomněl nějaký pohádkový obr. Vyzývavě ležel uprostřed místnosti a pod masivním víkem skrýval poklad. Stěny kufru zdobily desítky nálepek. Novější křičely: **MILANO**, *Welcome to NEW YORK!*, **LuXeMbUrG**, **PARIS!**, **IstambuL**, zatímco starší šeptaly: *Kahira*, **Geneve**, Berlin, Jamaica... a další už byly příliš ošoupané, tiché a mrtvé.

Mladík se jmenoval Paris Leblank a bolelo ho srdce, protože lidé umírali.

Dříve než oslavil sedmé narozeniny, zemřel mu otec. Matka před dvěma léty. A strýček Alex?

Strýček Alex byl loutkoherec.

Když Paris vzpomínal na otce, viděl jej v mlze, která často halí dávné vzpomínky do oparu neskutečnosti a propůjčuje jim zdání snu. Viděl, jak stojí v tvídovém saku a kalhotách s nažehlenými puky. Konzervativní kulaté brýle a vše pronikající přísný pohled. Hladce oholené tváři zřídka unikl úsměv. Táta tichý a málomluvný, s černými ustupujícími vlasy, táta se starostmi o chod firmy, táta opovrhující sociálně slabou vrstvou a sentimentalitou.

Paridův otec neměl strýčka Alexe rád. Říkával o něm, že je komediant a - když si myslel, že jej matka neslyší - darmožrout.

A jednou ho málem zabil.

Pokaždé, když se strýc Alex vrátil z toulek, jak říkával šňůrák představení po celém světě, zastavil se na několik dní u Leblankových. Paridův otec se touto dobou obvykle zavíral ve své pracovně a společně se všichni scházeli jen u večeře. Maličký Paris, jeho rodiče, strýc a služebná Elen. Pravidelně po jídle, při němž veselý a okouzlující Alex nešetřil neuvěřitelnými historkami z cest, vždy otec s omluvou odcházel "připravit faktury na druhý den". Strýček ještě dlouho do noci poutavě vyprávěl, kde všude vystupoval s loutkovým divadlem a jaká dobrodružství prožil. Úderem deváté matka ukládala Parida do postele a odebírala se za bratrem zpět do salonu.

Jednou v noci Parida probudil strašný křik a rány. Někdo v patře hlasitě bušil na dveře, mužský hlas burácel tichým domem. Pak se ozval výstřel a praskání dřeva. Ženský plačtivý hlas a dva mužské, které se překřížovaly. Nebylo jim rozumět. Paris chtěl vyběhnout do haly, ale zjistil, že jej někdo zamkl. Matka mu druhého dne řekla, že si otec spletl Alexe se zlodějem...

Paris se přišoural k rudému kufru. Věděl, jaké zázraky ukrývá, a jeho vzrušení to ještě umocňovalo. Sundal si z krku řetízek a drobným klíčkem odemkl masivní zámky. Zatnul zuby a zatlačil na těžké víko. Zaskřípělo, ale otevřelo se - pomalu, obřadně jako víko rakve. Z obdélníkové, tmavým hedvábím vyložené schránky hledělo na Parise dvacet párů nehybných očí. Namalovaných očí, které toho viděly víc, než mnohý člověk za celý život.

Paris si loutky bedlivě prohlížel, ukládal do paměti každý detail, každičkový rys nehybných dřevěných tváří, jež ještě nedávno přiváděly publikum k bouřlivým ovacím, a které nyní vypadaly vybledle a prázdně. Prstem se dotknul ošoupaných hadříků, pohladil barvy unavené časem.

Lidé o strýčku Alexovi říkali, že byl patrně nejslavnějším loutkohercem na světě. Jeho autorská představení skýtala úžasný zážitek. Nestačilo je vidět jednou, protože hry neustále pozměňoval, zdokonaloval a upravoval. Dokázal uchvátit každé publikum. Kritici ho oslavovali jako génia a kolegové jej jako génia nenáviděli. Na vrcholu kariéry vzbudil zájem samotné anglické královny a byl pozván do soukromí Buckinghamského paláce.

A to vše s loutkovým divadlem, které teď leželo Paridovi u nohou. S jedinečným divadlem, o které strýc léta pečoval více než o příslovečné oko v hlavě. S divadlem, které k němu patřilo odnepaměti...

A nyní nebylo ničím. Alespoň si to Paris myslel, protože všichni byli mrtví.

Chlapcův zrak ulpěl na postavičce usměvavého staršího muže se šedivým knírkem, který měl na sobě bílý plášť a v uších napodobeninu stetoskopu.

Pro rodinu Leblankových hrál Alex jen jedenkrát. Bylo to krátce před Božím hodem chladného roku 1947, když se vracel z angažmá v Indii. Ve velkém domě vládla vánoční atmosféra. Uprostřed prostorné haly stál vysoký smrk, ověšený girlandami řetězů ze stříbrného papíru, které po několik večerů vlastnoručně vyráběl malý Paris. Domem voněla levandule a chlouba služebné Elen - vánoční skořicový pudink. Strýček tehdy přivezl Paridovi dárek - pravou fakírskou flétnu na krocení hadů. Po sváteční hostině, pořádané na Alexovu počest, rozložil dojatý strýc v pokoji pro hosty divadlo a uspořádal pro celou rodinu, Elen a zahradníka Himmera představení.

Hrál pohádku o oáze uprostřed nedozírné pouště, kde spolu s mourovatým kocourem žije soucitný doktor Bolíto a léčí nemoci světa.

Špinaví, potrhaní neduzi se tlačili v čekárně a směšně kňourali. Měli žertovná jména, jako Shnabel, Silvo, Rachel nebo Patchun. Doktor přišel na to, že nemoci nelze vyléčit, a že bude muset operovat. Vytáhl paličku na maso a začal jim dávat narkózu. Špindírům se to však nelíbilo, a protože si navíc kocourek dělal zálsusk na libové maso, nastala veselá mela. Paris si pamatoval, že to byla obrovská legrace, jak tam všechny ty loutky poskakovaly, honily se, a strýček hned mňoukal jako kocour, hned burácel jako rozzlobený doktor a vřeštěl jako

požíraný neduh. Uprostřed všeho toho zmatku se doktor Bolíto otočil k publiku, podíval se na doktorské hodinky a řekl: "Některou špínu vyprat dokážeme, ale až ty, maminko, začneš umírat, už nepomůže nic..."

Vše ztichlo, jen porcelánové hodiny dál významně odsekávali čas.

Zzig Zzig. Jako gilotina.

Otec vytřeštil na strýčka oči. Alex prudce vydechl a strnul. Matka se zapotácela a dlouze se zadívala do očí svého bratra. Brunátný otec křičel. Zatímco si sourozenci nehybně hleděli do tváří, dveře od pracovny se s prásknutím zavřely.

Poté s nimi Alexandr Franz Blattgold, nejslavnější loutkoherec světa, dlouho nevečeřel. Paris se s ním znovu setkal až o mnoho měsíců později - krátce po tom, co měla matka první chrlení krve. Krátce po tom, co tátu někdo zastřelil.

Paris jemně vytáhl loutku Kašpárka a navlékl ruku do vodícího mechanismu. Mezi ukazováček a palec sevřel vertikální lištu, jak to vídával dělat strýčka. Opatrně s loutkou zatřásl, aby se vodící lanka srovnala. Stejným způsobem navlékl druhou ruku do vodícího kříže čerta.

"Ahoj, já jsem kašpárek, tvůj kamarád, budeme si spolu hrát!" řekl Paris o oktávu vyšším hlasem. Udělal s loutkou několik houpavých nemotorných kroků a nepovedenou úklonu.

"Blebleblelll!" vložil se do řeči čert hlubokým chlapcovým hlasem: "Ký smrtelník mě tahá ze žhavého pekla na nehostinnou zem?"

"To jsem já, Velký loutkoherec Paris," řekl Paris vlastním hlasem. "Chci si s vámi hrát, získat slávu a vidět svět."

"Nechci si hrát s takovým bastardem, jako je tenhle parchant!" vyhrkl čertovým hlasem Paris.

"Nebud' příliš krutý v řeži, ten kluk si zvolil parchantství stěžít. A co víc, jenom si vzpomeň - jeho otec prachbídny zřel konec - nezapomeň!" zapištěl nato chlapec hlasem Kašpara.

Paris ohromeně ztichnul. Potom ale opět promluvil:

"Fotr si vystřelil mozek. Nu a c-" rozhodil čert ručkama v prudkém gestu, najednou se však jeho oči zamžily a dlouhý rudý jazyk zakmital z úst.

"Blebleblel, přišel jsem si z pekla pro hříšnici madam Schillerovou, která vedla dětský internát v Grünbachu. Nebyla na děti hodná a často je šlehala rákoskou až do krve," soustředěně deklamoval chlapec a loutka čerta se zmateně zapotácela.

Oči pekelníka opět zažhnuly plamenem. Zatřepal hlavou, jako by z ní chtěl vypudit cizí myšlenky. *"Seru na Schillerovou,"* řekl hlubokým hlasem. *"Je to stejná frigidní čubka jako byla tvoje máma!"*

Mladík vyrazil výkřik, v němž se mísilo překvapení se zlostí, a odmrští loutku čerta, jako by v ruce držel štíra. Prudce narazila do dveří a bezvládně se zhroutila. Jako loutka.

Ozvala se ostrá ohlušující rána. Sedmiletý chlapec procitl uprostřed neklidného snu a oblečen pouze v noční košilce vyskočil z postele. Co může způsobit takovou ránu? Konec světa? Bouřka?

"Mami?" zavolal. Vyběhl do haly. Pleskání bosých nohou na dlaždicích bylo jediným zvukem v modravé tmě. Když nikoho nenašel, rozběhl se ke kuchyni. "Elen?" Proběhl ztemnělým salómem a ocitl se v chodbě, na jejímž konci se rýsoval zářící čtverec pootevřených dveří tatínkovy pracovny. Rozběhl se k nim, ale ze světla se náhle vynořila vychrtlá postava matky v nočním županu a zastoupila mu cestu. Málem do ní vrazil.

"Maminko!"

"Paride! Drahy Paride...", prudce ho přitiskla k vyhublé hrudi, na kterou nemoc namalovala vystouplé oblouky žeber. Tmavé zapadlé oči se topily v bolesti, slzy však chlapec neviděl.

"Maminko?! Co se stalo? Přišli loupežníci?" hlas malého chlapce se zlomil. Tušení tragédie jej usedavě rozplakalo.

"Loupežníci," zopakovala tiše matka, jako by jeho slova nevnímala. "Ano. Loupežníci, drahoušku."

Vzpomínka zmizela.

"Neměl jsi s ním tak praštit," řekl Paris vyčítavou fistulí Kašpárka. *"Možná bude práce - pro chlapíka v bílém plášti. Belzebub je nevyčválaný hrubec, avšak, což je horší - pravdomluvec."*

"Je zlý. Lže." Nenechal se přesvědčit chlapec: "A mluví mými ústy!" Vzápětí si sám odpověděl: "To ale já taky, žádný saky paky!"

Paris si fascinovaně prohlížel nehybného Kašpárka. Potom rychle vnořil ruku do kufru, a vytáhl oblíbenou loutku víly s modrými vlasy.

"Dobrý den, paní."

"Dobrý den, s," odpověděl si jemným altem. Loutka předvedla pukrle.

"Jmenuji se Paris, madam,"

Překvapeně zamrkala. *"Pročpak tedy bylo na vývěsním štítu vaší firmy: Spedice - Herbert Leblank a s.? To malé ,s jste byl přece vy. Jen docela maličké ,s na úplném konci řádku. Jak málo jste pro otce znamenal ...Je mi vás líto."*

"Nemáte pravdu," Paris začal popotahovat. "Nejsem jen malé písmeno. Jsem Paris Leblank, stanu se největším loutkohercem na celém světě. Všichni mě budou mít rádi!"

"Ale jděte," pohlédla víla ke zhroucené loutce u dveří a změnila téma. *"Nesmíte se na Bela zlobit, nemá vychování. Je to jen takový kus sprostého sukovitého dřeva."*

Loutka Kašpárka se chytila za ústa a pokusila se zdusit smích. Paridovi však uniklo ostré zachechtnutí. Modrovláska jej zpražila rozhněvaným pohledem.

"Vzpomínáte si, Paride, na ten večer, kdy dala služebná výpověď? Zlobíte se na čerta, protože říká, co nechcete slyšet. To není od vás hezké. Jen si vzpomeňte..." víla pokračovala. *"Služka si balila věci, plakala, a vaše nemocná matka ji prosila, aby neodcházela. Slyšel jste zpoza přivřených dveří, jak Elen v pláči lála vaší matce, že se pánovi nediví, že si sáhnul na život, a že nezůstane v tomto poskvrněném sídle už ani minutu. A skutečně jste jí už nikdy neviděl."*

Po několika měsících vaše matka zemřela na tuberkulózu. Několik dní před toužebně očekávaným návratem bratra."

Ano, byla to pravda. Maminka odešla. Její postel, podušky, polštáře, to všechno tu zanechala potřísněné odcházejícím životem, nemocnou krví, a Paris už dnes chápal, že každá kapka té krve byla slzou a každá slza lítosti pokáním. Když se nakonec ty krásné oči zavřely, věděl, že pro ni přišlo vysvobození, něco krásného, a ne věčná pustina.

Na pohřeb dorazil i strýček. Hořce si vyčítal, že nepřijel dříve, ale jeho hluboký žal ničemu nepomohl.

Večer s Paridem seděli mlčky, zahleděni do mihotavých plamenů v krbu, obklopeni ztichlým, prázdným domem, šerem a melancholií. Alex připravil jeho nejoblíbenější pokrm - ohřívané vafle s konvičkou horké voňavé čokolády. Sám se však svědomitě věnoval koňaku. A vyprávěl mladíkovi nesmyslný příběh.

Paris byl tehdy příliš vyčerpaný žalem a sklíčeností, zapamatoval si jen zlomky, než jej chraplavý strýčkův hlas ukolébal k milosrdnému spánku.

Vyprávění se odehrávalo krátce po válce. Bylo o muži, který provedl něco strašného a byl za to trýzněn strachem a výčitkami. Ve spánku jej pronásledovaly noční můry. Po nějaké době se mu začal zdávat zvláštní sen o nádherném kvetoucím stromě, který roste na jeho zahradě.

Stín koruny nabízel útěchu a květy voněly omamně, až se točila hlava. Pod stromem sedával černovlasý cizinec s tajemným úsměvem na rtech. Jeho hluboké oči byly zapadlé jako důlky lebky. A ve snu ten cizinec řekl, aby muž strom pokácel a z jeho dřeva nechal vyrobit loutky. "Ten strom bude tvým osudem," řekl tehdy.

Druhého dne ráno, ihned po procitnutí, vyšel muž na zahradu a zasadil jabloň. Za několik let semenáček zmohutněl a vyrostl do výšky. Strom však nevypadal jako ten ze snů. Jeho kůra byla tmavá, skoro černá, a tak drsná, že při dotyku zraňovala. Větve bez listů se jako nemocné ruce v prosbě natahovaly k nebesům, a další větve - tmavé pruty - švihaly po všem živém jako trestající prsty. Strom rostl, sílil, a jeho kořeny se prodíraly níž a níž do tajemné zahánějící hlubiny, ze které čerpaly sílu.

Strýcovi bylo špatně rozumět. Jazyk se mu pletl a slané slzy začaly opět stékat po horké tváři. Paris ležící na pohovce v polospánku poslouchal a díval se skrz přivřená víčka na plameny v krbu, jak spolu tančí vyzývavé tance a lačně olizují poslední polínka. Nepamatoval si, kdy usnul.

S východem slunce jej strýc probudil. Šaty měl pomuchlané a dech prosycený pachem alkoholu. Zarudlé oči prozrazovaly, že Alex nejspíše probděl noc, avšak hořela v nich rozhodnost.

Přikázal Paridovi, aby si sbalil oblečení a připravil se na cestu. Odpoledne jej odvezl do internátní školy pro mladé pány, do zapomenutého městečka Grünbach.

Šedé dny podřízené přísnému řádu internátu letěly jako voda. Jediné světlé chvílky Paris zažíval, když přicházely barevné pohlednice, které voněly dálkou, dopisy s cizokrajnými známkami, vyprávějící příběhy o krajích za hranicemi všedních dnů. Dopisy, které slibovaly lidskou blízkost, pochopení a možná i lásku. Posledních několik končilo: *Už brzo se pro Tebe vrátím! Tvůj Alex...*

Čas běžel a dopisy chodily stále střídmeji. Jednou přišla zvláštní cizojazyčná knížka vázaná v kůži. A krátce po tom strohé smuteční oznámení.

Paris cítil, jak jej knížka v záhradě hřeje, pulzuje jako živá - a tak ji vytáhl a otevřel. Shrbil se nad podivným textem, který se mu před očima vlnil, v mysli přivolával obrazy. Ponořil se do zvláštního stavu mezi spánkem a bděním. Jeho oči volně klouzaly po řádcích, zatímco klikyháky oživaly v příběh.

Je strašlivá zima a vánice a hlad. Deportace nad námi visí jako katův meč. Utíkáme a je nás sedm. Zbloudili jsme ve vánici, avšak ne v srdcích. Syrový vítr věští smrt, ledovým dechem vysouší slzy mladších dětí, dříve než mohou skanout na sních. Všude kolem je mráz a bílá smrt. Vyčerpaní přicházíme k domu na samotě, zatáhnu za mosazné táhlo zvonku.

Otevře bledá žena, a na první pohled jí je vše jasné. Silvo ji zapřísahá Božím jménem, aby nás u sebe chvilku nechala, jen než se bouře přežene. Chce koupit jídlo a vyvážit jej zlatem. Ona se rozhlédne, uvidí naši zbědovanost a za našimi zády jen sněhovou bouři. Nakonec se slituje a pozve nás dál.

Chválíme Boha a vděčně přijímáme milosrdenství. Nejstarší syn, Michail, odchází po jídle hledat ženy, aby jim tlumočil naše díky. Přináším s sebou vak s jediným majetkem, který jsme tak rychle museli pobrat před útekem. Paní domu naleznu v salonku v objetí světlolvasého muže. Ona se zajímá a prudce vydechne. Pokusí se muže odstrčit, avšak on se jen pohrdavě usměje, když ke mně vzhledne.

"Ještě potrvá, než se Leblank vrátí. A tenhle..." jeho slova ani neskrývají zášť "...si to nechá pro sebe."

Nenechám se tím vyvést z míry, přicházím přece odměnit dobré srdce. Z vaku vytáhnu zlatý náhrdelník, rodinný klenot, a beze slov jej podám ženě. Potom ze záňadří vytáhnu malou knížku, v odřené kožené vazbě. Stojím tiše, s díky v očích.

Ženu zlatý šperk v ruce tíží jako olovo, podbízivě šeptá o novém životě s otcem dítěte... Několik takových cenností by jí mohlo koupit budoucnost, po které si myslí, že touží.

Knížka sama zaklapla. Paris klimbal nohama a hleděl do prázdna. Příběh se odehrál dříve, než se narodil. Nikdy jej ale nedosnil do konce. Báł se.

Když loutka promluvila, Paris si uvědomil, že má levou ruku stále položenou na vodícím kříži modré víly.

"Osvobodte nás, prosím. Všichni jsou už pryč, jen my zůstali." Upírala na něj velké modré oči, světlé jako led.

"Neumím to," špitl Paris.

"Spravedlnost je odměnou sama o sobě..."

"Neptal jsem se, co mi za to dáte."

"Povedeme Vaši mysl," Modrovláska viděla, že už vyhrála.

Paris se poprvé po dlouhé době zasmál.

"Pomozte nám najít kořeny. Jedna dlouhá cesta skončí a vy získáte poklad!"

Paris by jí v tu chvíli slíbil cokoli... Poprvé v životě nebyl sám.

Max Himmer byl zahradníkem Leblankových od nepaměti. I nyní, když bylo vše spojené s minulostí mrtvé, starý Max přetrvával. Patřil k domu jako střecha s popraskanými taškami, jako tichá hala s mramorovými dlaždicemi, byl jeho součástí. A stejně jako dům, i on stárl a chátral. I když mu už tělo nesloužilo jako dřív, měl stále dost síly posekat trávnick, zastříhnout živý plot, či vyplít záhon bělostných růží před hlavním vchodem.

Když za ním přišel chlapec, starý Max se k němu neotočil zády. Mladíkovi táhlo na jedenáctý rok, a spíše než s sebou tahat dřevěná pimprlata, pomyslel si zahradník, měl by vyvádět klukoviny s kamarády.

Bylo mu ho líto, a tak vzal do rukou vidlici z tmavého dřeva, kterou mu chlapec přinesl. Uchopil ji na rozevřeném konci jemně, jak to vídal u proutkařů - mezi palce a ukazováky - a vydal se napříč zahradou "hledat poklad". Paris šel za ním, povídal si sám se sebou a v podivné hře šaškoval s pimprlaty.

Kolem šípkových keřů vešli do staré zahrady za domem, která byla již dlouhá léta neudržovaná. Rostliny protrhly vzorné řádky a rozestřely se v jejich okolí. Na mnoha místech trčely vzdorné trsy bodláků, mezi lopuchy se prodíraly kopřivy a divoký šťovík. Maxovi se zdálo, že na okamžik zakryl slunce černý stín a všechny barvy kolem zeslábly, pohasly. Zahradu polilo bledé světlo. Po starcových zádech přeběhl mráz a on si vzpomněl, kdy viděl stejné světlo. Vzpomněl si na zimu roku čtyřicet. Na strach, zapřísahání, naději, zoufalství a mnohem víc. Na příšerné divadlo, jehož divákem se stal. Zaplaven náhlou slabostí zavrával. Svět náhle opět nabyl barev. Chlapec se ho na něco dychtivě ptal.

"Tady? Je to tady, pane Himmere?"

Max zmateně bloudil pohledem. Poznání ho zasáhlo jako blesk z čistého nebe. Je to tady! Volný konec vidlice se pravidelně pokyvoval, jak ho nějaká neznámá síla táhla nahoru. Max zrudl a na čele mu vyrazil chladný pot. Vidlice táhla strašlivou silou a její konec se pomalu začal obracet proti jeho obličej. Pocítil smrtelný strach, nemohl ji však pustit nebo odhodit. Nešlo to! Chlapec na něj hleděl s pootevřenou pusou a vypadal, že se rozbřečí. Malá dětská ústa jako smyslů zbavená drmolila nepřírozeným dívčím hlasem: „*Krev ukáže cestu, krev hříšníků vsaje zem a ukojí chtivé...*”

Max napjal poslední síly, aby odvrátil špičatý konec dřevěného prutu, který se skoro dotýkal jeho obličej. Cítil, že již brzy povolí.

"..a otevře bránu, rozestoupí se hrob, hlubiny budou nasyceny, hlad utišen, nakonec přijde..."

Maxovi prsty povolily.

"...osvobození!"

Ozval se strašlivý krátký výkřik. Paris viděl, jak si starý zahradník vrazil ostrý prut hluboko do oka. Tělo se s tichým žuchnutím bezvládně zhroutilo na trávník. Mladík stál jako opařený a pozoroval úzký pramínek rudé tekutiny, který opouštěl zmrzačený oční důlek a mířil k nedalekému trsu trávy. Když se stébel dotkly první kapky krve, drn se zachvěl a zmizel pod zemí, ve které se otevřel otvor velký jako pěst. Rostl! Do rozšiřující se trhliny spirálou vtékala krev jako do výlevky, tmavý proud se neustále zrychloval, strhával sebou sypkou hlínu a maličké kamínky, až mizel v černé hlubině.

"Co jste to udělali?!" vypravil ze sebe chvějící se Paris.

"Otevřeli jsme bránu!" chladně pronesla ústy chlapce víla.

"Ššššš, ššššš, neplakej, malý Paride," řekla loutka ve špičaté čepici a dlouhé košilce, která náhle seděla na okraji jámy. Mladík si uvědomil, že ji nikdy dřív neviděl. Kouty jejích úst se nepatrně zvedly a vykouzily úsměv tak smutný, až naháněl hrůzu. Paris se propadal do jejích bezedných očí. Vše ostatní zahalila konejšivá slepota, jako by někdo přes svět přehodil hedvábný závěs. Jediným bodem byly ty zářící oči, které se mu propalovaly do mysli.

Ze dveří za mými zády vystoupil podroušený zahradník a zamumlal, že se pán s vojáky už vrací. V tu chvíli si teprve všiml, že v místnosti je žid.

Překvapeně jsem se otočil a strnul. Světlovlasý skočil vpřed. Koleno mi, nebohému, vrazil do kříže a zezadu sevřel ruce. Žena přidušeně vykřikla. A ten, jež se měl stát otcem, poručil: "Zab ho!" Než si sám zahradník uvědomil, co dělá, popadl mosazný popelník a vší silou mě udeřil do hlavy. Lebka praskla a já zůstal světlovlasému bezvládně viset v rukou, náhle křehký jako dítě. Jako loutka, které přestřihli vodící provázky.

O chvíli později otevřeli hlavní dveře gestapu.

Odvedli je, ale v domě zůstala spousta výčitek, nevyřčené bolesti a ztracených nadějí. A krvavého zlata, které neslo pečeť plísně a hnilobný puch mamonu. A já, ležící v krvi. Bledá ruka dál svírala knížku psanou hebrejským písmem, kterou jsem chtěl odměnit dobrého člověka. Knížku, která nám byla cennější než všechno zlato světa...

Paris stojí na prahu drolivého okraje propasti široké jako studna. Temná trhlinka do nitra země ho přitahuje, láká. Chlapec se trochu nakloní, na tváři ucítí vlhký závan tepla z hlubiny, vůni tlení, dech podzemí.

"Sem ho zakopali?" zeptá se.

"A tady vyrostl strom trestu," odpoví loutka.

Paris z kapsy vyloví odřenou knížku a otevře ji. Hebrejská bible. Záhadné klikyháky se na stránkách rozmažou, jak se chlapečci derou slzy do očí.

"Ted' chrání tebe a dává ti nad námi moc. Je tvou odměnou, Paride. Když budeš hledat, najdeš v ní Cestu."

Paris se zmateně dívá na knížku. Neví, jestli chce porozumět.

"Ted' řekni, že nám dáváš svobodu!" vyhrkne loutka s dlouhým nosíkem a špičatou čepicí.

"Hod' nás dolů!"

Chlapec ale nechce zůstat sám. Touží se stát velkým loutkohercem, cestovat po světě a rozdávat radost. Zoufale si přeje, aby ho měl někdo rád. Krokodýlí slzy stékají po pihovatém nosíku, žmoulá ušmudlaný kapesník v sevřené pěsti. Nakonec se rozhodne...

Drozd zakrouží nad domem, vzepře se větru a vyrazí vzhůru k obloze. Zapadající slunce se posledními oranžovými paprsky dotýká střech domů, hladí listy v korunách stromů, teskně se s nimi loučí. Cvrčci hrají jednotvárnou večerní sonátu a řeka je plná tekutého zlata. Ještě než se ohnivá záře dne zcela rozpustí v ruměné a fialkové večera, vystoupá na své místo měsíc ochránce a rozsvítí nad městečkem Dachau první mihotavé hvězdy. Až jeho cesta skončí za horizontem, předá po divotvorné noci vladařskou korunu slunci, které znovu vyjde zítra, a pozítří opět, a znovu, a znovu.

Tak dlouho, dokud bude naživu poslední nevinný člověk.